

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: *DUMINEC'A.*

<p>PRETIULU ABONAMENTULUI.</p> <p>Pentru Austro-Ungari'a : Pe unu anu 5 fl.—cr., pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr. Pentru Romani'a si strainetate: Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.</p>	<p>PRETIULU INSERTIUNILORU :</p> <p>Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.; si mai sus 5 fl. v. a.</p>	<p>Correspondentiele se se adreseze Redactiunei „BISERIC'A si SCÓL'A.” Er banii de prenumeratiune la TIPOGRAFFA DIECESANA in ARAD.</p>
--	---	--

Dupa esamene.

Repórte multe ne-au venitu din diferite pàrți ale diecesei despre mersulu esamenelor in scólele nóstre poporale.

Si inregistràm cu placere, ca cele mai multe din aceste repórte constata progresu facia de anii anteriori in multe din scólele nóstre. Dar daca astfelu este facuta se fia lumea acést'a, cá se nu fia padure fara uscatura, — atunci nu ne putem mirá nici decát, daca din unele pàrți ne-au venitu repórte, ca esamenele n'ar fi constatatu sporiulu ce avemu dreptate a-lu acceptá.

N'a publicatu, si nu putem publicá nici unulu din aceste repórte, pentru ca daca am publicá repórte, in cari se lauda, si cu dreptu cuventu se lauda unii dnii invetiatori pentru diliginti'a desvoltata si progresulu doveditu, — atunci, spre a fi drepti, ar trebui se publicàm si repórte de acelea, in cari unii dni invetiatori sunt supusi la aspra critica, pentru ca n'au produsu cu elevii sporiulu pretinsu de publiculu, care sustiene scól'a.

N'avem nici unu motivu de a-ne indoi despre adevervalu celor ce ni-se reportéza; dar suntem siguri, ca am face unu reu servitiu causei invetiamentului, daca am lasá, cá aici, in acestu organu se fia hulitu vre unulu dintre invetiatorii nostri, pentru ca n'a facutu sporiu de ajunsu cu elevii.

Suntem de o potriiva toti fórte de aprópe interesati despre totu ceea ce se face, si ceea ce nu se face in scólele nóstre. Toti voimu, cá sporiu, si sporiu multu se-se faca in scólele nóstre. N'am ajutá inse de locu sporiulu laudandu pre unii si hulindu pre altii.

Invetiatoriulu bunu si-afla cea mai mare lauda si deplina satisfacere in conscienti'a s'a. Un astfelu de om nu are trebuintia, de a fi incurageatu. Inim'a si conscienti'a s'a de invetiatoriu este unu isvoru destul de puternicu de curagiu si incuragiare pentru a continuá totu cu mai multu succesu calea pre terenulu invetiamentului.

Cu totulu altfelu sta lucrulu cu invetiatoriulu mai putien buni. Facia de acesti'a suntem tota fóse de ap-

rópe interesati. Binele comunu pretinde, cá densii se produca mai multu. Acést'a nu apartiene inse publicitati; ci administratiunei scolarie, carea este detória a ingriji, cá ori ce reu, si celu mai micu, ce s'ar semti pre terenulu invetiamentului, se-se indrepteze cu o oara mai nainte.

Dupa ce ne am justificatu punctulu nostru de manecare facia de ccorrespondentii nostri, si speràm, ca va fi apretiatu, vom merge inainte, si ne vom încercá se aretàm, care este resultatulu esamenelor din anulu scolasticu espiratu facia de viitoriulu scóleloru nostre.

In punctulu acest'a speràm, ca nu vom sminti, daca afirmàm, ca rezultatele vediute au promovatu cu unu pasu inainte caus'a invetiamentului. Si acést'a este de ajunsu de o cam data.

Scól'a este lucru celu mai mare si celu mai greu alu omenimei. Prin scóla vorbesce trecutulu si presentele cu viitoriulu neamului omenescu.

Si lucrulu acest'a mare este greu de realizatu la noi cei ce acum ne formàm, si cei ce suntem abia la inceputu.

Când póte inse cinev'a constatá din anu in anu progresu, fia acestu progresu si mai micu, seau chiar cât de micu, atunci ne gasimu neaperatu pre o cale buna, pre o cale, carea ne duce cu pasi siguri inainte.

Când deci ne dechiaràm multiemiti pentru astadi cu mersulu educatiunei si instructiunei in scólele nóstre, nu putem, cá se nu observàm totu de odata, ca fiend dat'a si chiamarea nóstra calea spre perfectiune, — precum in acésta cale diu'a de mane nu póte se-ne multiemésca, daca ne gasesce numai in starea, in carea suntem astadi: tocma asia nu póte se-ne multiemésca pentru anii ce urméza starea, in carea se gasescu astadi scólele nóstre.

Trebue se facem mai multu.

Si vom poté face de sigur acestu mai multu, dupa ce puterile didactice bune se inmultiescu din anu in anu, si dupa ce interesulu facia de scóla a inceputu a penetrá totu mai adencu in inim'a poporului nostru.

De aceea când usile scólei se închidu, si când muncitorii in ale scólei intra in ferile de véra, dicemu : se ne revedemu in viitoriu mergendu cu mai mare succesu inainte pre acestu terenu.

Epistolele parochului betranu.

IX.

Iubite Nepóte! — In scrisórea mea din urma ti-am fostu aretatu pararea mea asupra unoru gazete de astadi, cum adeca au ele datin'a a scrie despre arhieriei bisericeii nóstre. Am uitatu inse din acea scrisóre, se-mi spunu parerea si asupra pricinei, cá adeca de unde le vine loru cutezarea acést'a. ? — Nu sciu ce vei dice dt'a, dar eu credu, cá ele scriu in glasulu acest'a fiind-cá suntu convinse cá arhieriei nu le vor dá in procesu, de óre-ce nu se póte, cá persóne atât de fruntasie bisericesci se stee alaturea cu nisce pruncotani, pre cari ii-ar tramite gazetarii in loculu loru inaintea judecatoriloru. — DT'a, firesce, vei fi de alte pareri mai nalte in privinti'a acést'a, precum e si unu pretenu vechiu si conscolariu al meu din teologia, cu carele de lunga vreme nu me intelnisemu, si carele me cercetá acasa nainte de acést'a cu 2—3 septemani. — Dupa datin'a nóstra preotiesca ne luaramu in vorbe mai antáiu despre cele ale sanatátii, mai despre secet'a ce domniá, apoi despre starea parochiei si asia din vorba 'n vorba ajunserámu si la gazete. Prietenulu meu abuna-óra cá si mine are mare placere catra gazete, si precum am cunoscutu, le cetesce cu luare aminte.

Parerea lui in privinti'a tientei unoru gazete fatia de arhieriei nostri mi-o desveli cam in urmatórele : „Nu vedi Frati'a ta cá pornirea e indreptata numai asupra fruntasiloru bisericeii nóstre ? Archiereii ingrijiti de pornirea acést'a, vreau se tiena bun'a ronuéla in biserica, pre cei neascultatori ii-dojenescu, cá se-si vina in fire, dar ei se insotiescu cu dusmanii bisericeii si mana ap'a pe mór'a loru ; toti se unescu cá se dea in pastori, ér urmárele acestui modu de lucrare sunt cunoscute din sant'a scriptura.

Aci intrerupseiu pre pretenuulu meu de óra-ce nu voiamu se perdemu vremea scurta, ce avem se o petrecemu impreuna — cu vorbe, cari dupa parerea mea n'aveau nici unu temeiu. Incercári de firea acést'a s'au facutu, si póte se voru face si acuma, daca cineva voiesce se se faca de risu naintea lumei.

Dar éta ! doi poporeni ai mei ne conturba in dispute, si-mi descoperira, cá unu alu treilea poporénu li-face multu nacazu, cá fara pricina ii-botjocuresce, striga pe ulitia dupa ei, de-si ei suntu cei mai blandi ómeni in parochia ; cerura dreptaceea sfatu dela mine cá ce au de a face ? Chiamandu la mine si pre acestu ratecitu, elu mi-descoperi, cá suferé de mancarimea d'a se certá cu cineva, candu e necajitu si apoi acesti doi vecini ai sei suntu buni de tréb'a lui pen-

trucá nu se teme de ei cá i-voru pricinú ceva réu. — Remaserámu uimiti de vorbele acestea si numai ceva mai tardioru mi-veni in minte se-i dau sfatulu, cá déca voiesce se se scape de patim'a acést'a, se se incerce a se acatiá de alti ómeni mai batausi si indata i-va trece mancarimea.

Se dusera parochianii impacati si pretenuulu nu intardiá a adauge, cá si gazetele aru face bine daca aru cautá modu d'a incetá cu cért'a, carea nu li face nici o cinste ; séu daca tocmai, cu ori-ce pretiu voiescu a se certá, apoi lupte-se ele cu cei tari, cu cei-ce primescu manusi'a, si se sciu bate la duelu.

Intr'aceea suná clopotulu scólei si amendoi din odata ne scularámu cá la o porunca ; fara cá se dícemu ceva unulu catra altulu, plecáramu spre scóla. Pretenuulu meu e si inspectoru cercnalulu de scóle si eu socoteámu cá potemu tiené unu feliu de esámenulu cá si o proba. — Pe drumu nu mai vorbirámu nemicu de-cát de lucruri scolastice mai vertosu despre catechisare. Intrandu in scóla, pretenuulu meu indata se indreptá cu o vorbire frumósa catra scolari aratandu cá ce lu-indreptatiese pre densulu a cercetá scól'a. Eu anca me tieniu cam sfatosiu, dar pretenuulu meu cu nemica nu-mi remane napoi. L'am lasatu se vorbésca cu pruncii in draga voia si si mie mi-cadea bine audindu invetiaturele frumóse si sfaturile cele bune catra scolari. Mai vertosu i-placea a se oprí la catechisu, si scóse la ivéla multe invetiaturi morale in modu convingatoriu si usioru, apoi esáminá multu din economia cu deosebire din gradinaritu si din oltoirea pomiloru si marturisescu cá si eu lu-ascultámu cu placere si sentiamu in mine o nespusa bucuria de visit'a acést'a. Unu adevératu si intieleptu parinte vorbiá catra fiii sei cu insufletíre si in modu veditu cá-si iubescé némulu seu ori unde-lu va aflá. — Mi-a placutu mai vertosu cand oprindu-se la unu pruncu ce portá camasia cu guleru gauritu si impistritiatu, lu-intrebá pre acest'a cá mama-sa óre din piatiu cumpéa cép'a ce trebue la casa ? si prunculu respun-diendu cu dá ! — pretenuulu numai de-cát adause cá in satele de pe unde e densulu, pruncii nu pórtá gulere impistritiate pentru-cá mamele loru in locu d'a cóse de aceste, sémena multe legume si plivescu cu sirguintia straturile ca se nu cumpere cép'a pe bani, — invetiatur'a acést'a nu credu cá o voru uitá-o pruncii in viéti'a loru.

La iesírea din scóla, pretenuulu si-descopere indestulírea cu celea-ce a vedítu, indémna pruncii a amblá la scóla aratandu folosulu ei si spunendu-li cá si prin alte locuri pruncii cei buni toti cercetéza scól'a ; se adresá si catra invetiatoriulu si catra mine câte cu o vorba dóue, éra eu am aflatu in mine : cât ar fi de bine déca preteniú cercetandu-ne unii pre altii, totodata am cercetá si scólele din comunele in cari petrecemu cá óspeti !

Importanti'a corului vocalu. *)

— „Secolii de sclavia, sirulu celu lungu de suferintie, la care a fost condamnatu de sörte poporulu nostru, jugulu si lantiurile straine, intunecandu de aute de ani n'au permis Romanului se cultiveze artele.

Artele si sciintiele nu potu prosperá de cât in libertate; libertatea in sa n'a fost data poporului nostru — dice Dlu G. Baiulescu in scurt'a, dar valorós'a si pré frumós'a s'a dare de séma despre: „*Music'a la Romani.*“

Libertatea poporului nostru se incepe abia cu anulu 1848. De atunci numai se simte si Romanulu mai usioratu, de atunci respira mai liberu, de atunci se cultiva, adeca invétia, nisuesce a-se cultivá, nisuesce a ajunge, s'au celu putienu a-se apropiá de popórele apusene, de popórele culte; de atunci se luminéza mereu, prin preotii si invetiatorii sei, cu lumin'a cunoscintiei, de atunci incepe a cultivá — in libertate — si artele frumóse, intre cari in loculu primu se póte pune cu dreptu cuventu music'a vocala si instrumentala, cá si art'a, prin carea mai alesu se nobilitéza inim'a, se desvólta gustulu esteticu si se promovéza simtiulu natiunálu in poporulu nostru.

„Poporulu romanu e nascutu poetu,“ dice bardulu dela Mircesci, dlu V. Alecsandri, si unui poporu poetu din nascere i-este inascutu totodata si talentulu musicalu.

Asia dara Romanulu e nascutu si poetu si cantaretin.

Poetulu Romanu dlu V. Alecsandri a scrisu poesi'a intitulata: „Lun'a lui Maiu.“

„Prin cea lunca suvatóre,
Printr'unu fragedu fragarasiu
Trece'n unde grabitóre
Murmurându unu pariuoasiu.
Mii de cântece voióse
Prin frunziulu de smaraldu
Facu concerte — armonióse
Ce plutescu in aeru caldu“ etc.

Poesi'a acést'a, pe carea tot se-o cetesci, — si artistulu romanu, componistulu de pie memorie C. G. Porumbescu i-a scrisu o melodie pentru coru barbarescu, pe carea tot se-o asculti, si se nu scii ce admirá mai multu in Romanu talentulu poeticu ori musicalu ?!

Dar innulu poporalu „*Descépta-te Romane,*“ cine nu-lu cunósce, care coru nu-lu cânta? . . . si care inima romana nu palpita cu focu la audiulu acestui „*Tatalu nostru natiunálu!*“

Ce e dreptu, music'a romana instrumentala e inca tot in fasia, cáci in timpulu relativu destulu de scurtu de resuflare libera si desvoltage natiunala, n'am potutu luá unu aventu atât de puternicu, cá pe tóte

terenele culturale se fimu la nivoulu recerutu, si mai alesu pe celu musicalu-instrumentalu nu, cáci geniulu natiunei inca nu ni-a tramisu nici unu Mozart, Schubert, Mendelsohn, Beethoven, List etc., cari se fi adunatu doinele romanului si se faca din ele musica clasica resunatóre 'n lume.

Cu atât mai mare aventu au luat in sa la noi music'a vocala, cu a carei resultatu ajunsu deja, ne potemu falí innaintea óri-cáru poporu cultu.

Reuniunea romana de cântari din Sibiiu a ajunsu pana a cântá opere din cele mai grele cum e „*O nópte in Granada*“ de Kreutzer, cu esecutarea carei'a a pusu in uimire si pre streini. Dar nici cá se póte altfelu, când acésta brava reuniune are de dirigentu pre celu mai bunu maestru de coru romanu, pre desterulu profesoru George Dim'a.

Reuniunile romane de cântari din Oraviti'a, Lugosiu, Biserica'alba etc., rivaliséza cu cele mai bune si mai renumite reuniuni streine din tiara; apoi corulu vocalu alu plugariloru din Chiseteu, cine nu scie la ce stare infloritóre a ajunsu, si in cât s'au perfectiunatu membri lui, cari cutriera satele din Banatu si infintiéza coruri spre bucuri'a si multiamirea poporului nostru.

Si astadi potemu dice cu óre-si care multumire, cá avemu unu numeru frumosu de coruri poporali, pre cari poporulu le imbratiosiéza cu multa iubire, si sacrifica bucuros pentru esistinti'a loru, cáci romanulu 'si-iubesc cântarea cá viéti'a, cá sufletulu seu. Romanulu de e voiosu — cânta, cântarea i-desfatéza sufletulu; — de e tristu — cânta, cântarea — lu-mângae; — de merge la resboiu — cânta, cântarea lu-incurajéza spre biruintia; — de e la lucru, — cânta, cântându par' cá-si mai uita greumentulu si necazulu, — la biserica, cânta, — cântarea bisericésca ii-inaltia inim'a si-lu face evlaviosu; — la nunta — cânta, la mortu se cânta; va se dica Romanulu pururi'a cânta, elu e nedespartitu de cântarea s'a, de doinele sale: fiind-cá asia e Romanulu din firea lui. Si nu fara motivu, cáci cântarea este pentru sufletu aceea ce e stomaculu pentru trupu: precum stomaculu prin nutrementu intaresce de nou puterile fisece si le tiene in activitate continua, asia si cantarea prin melodiile ei dulci aduna in armonie deplina puterile spirituali si le tiene pururi'a in cea mai buna dispositie!

Si chiar pentru aceea, pentru cá Romanulu tiene atât de multu la cântarea s'a, datorinti'a nóstra, a invetiatoriloru mai alesu este, ca se i-o facemu pe atât de placuta si armoniósa, pe cât de multu elu o iubesc.

Cântarea armoniósa bisericésca are mai mare influintia asupra poporului romanu, pentru cá ea si face o esentiala parte din servitiulu divin; dar dorere cá acést'a, de si de multu se practica si cultiva — asia-dicându, totusi lasa inca fórte multu de doritu.

La acést'a póte cá e vin'a si acea imprejurare,

*) Acestu operatu s'a cetitu in adunarea generala a reuniunei inv. din dieces'a Aradului. Joi dupa Pasci a. c.

cà in biseric'a n'ost'ra s'a adoptatu sistemulu grecescu, greoiu si confusu, cu multimea glasuriloru si a semneloru. Si mai tristu e aceea, cà inca si adi mai avemu in unele sate si orasie ómeni cari se léga cu trupu si sufletu nunumai de melodiile grecesci c'i inca si de textulu grecescu. Ce mai canta grecismulu in biseric'a romana?

Cà se nu lase cântarea biseric'ésca corala nimicu de doritu in cultivarea ei, trebue se ne punemu, noi invetiatorii mai alesu pre lucru, se infintiamu coruri vocali, dupa imprejuràri, pe 2 ori 4 voci, de scolari ori barbati, si la conducerea acelora se fimu cu cea mai mare atentiune, fiind-cà si poporul ascépta, când scie cà s'a inceputu ceva, cu cea mai mare incordare rezultatulu bunu ori reu. Si se te ferésca Ddieu, ca poporul se vina si se desapróbe lucrulu, càci in casulu acel'a timpu multu trebue la mijlocu, pana a-se repará de nou. — Dreptu aceea se grijimu, ca music'a corala se aiba de basa melodiile bisericesci orientali, cunoscute poporului, fiind-cà cu melodii streine, fie acele ori cât de armonisate, romanulu nu se imprietinesce de locu.

Ori ce coru va infintia invetiatoriulu, se nisue, ca acel'a sè se infintieze cu convoirea tuturoru factoriloru principali din comuna, pentrucà indata ce va incepe lucrulu cá omu de partida, nu va isbuti.

De altcum eu credu cà e in interesulu fie-càru invetiatoriu a nu dá ansa la formarea de partide, c'i de a nisui, ca si cele esistente tóte, se dispara.

Fie-càru'i'a dintre noi i-este cunoscutu, cât de multu iubesc Romanulu asociarea. Cine n'a veditu, cum se strengu betranii la sfaturi, tinerii la siedietori, etc., unde cesti din urma de regula petrecu timpulu in negliobii, glume netrebnice, si se folosescu de tot felulu de cuvinte necuviintióse; ér mergendu din asemenea adunàri demoralisatórie catra casa, de câte ori nu s'a intemplatu cà fetiori, de altcum din case bune, au ajunsu in temniti'a satului, fiind-cà in calea s'a s'au abatutu dela omenia, si ori a furatu ori stricatu cuiva cev'a, fiind-cà in siedietóre, s'au in altu locu de adunatura, s'a asociatu cu slugi netrebnice si fetiori stricati.

Se le facemu noi teneriloru siedietóre la scóla, la cântare, càci cântarea este mai atragátóre de cât ori cari alte mijlóce. Si la scóla invetiandu-i se cânte frumosu, le potemu din când in când ceti câte cev'a, d. e. o istorióra morala, o novela acomodata, o fabula instructiva etc., cu unu cuventu aceea ce scimu cà e acomodatu pentru teneretulu din poporu, — s'au le punemu loru la dispositie càrti si novele acomodate, ca astmodu se crescemu din ei „crestini buni si ómeni de omenia.“

Invetiatoriulu inse se fie tare precautu in portarea s'a cu teneretulu: se nu fie pré aspru, càci prin aceea i-póte disgustá de scóla, dar se nu fie nici pré prietinosu, cà atunci tenerii si-permitu pré multe fatia de invetiatoriu mai si tardiu devinu neascultatori,

in care casu apoi nu mai folosesc nimicu nici asprimea.

La propunerea cântarei, invetiatoriulu se grijésca, ca tenerii se cânte corectu: se nu strige pré tare, se nu cânte pe nasu, printre dinti, dar nici cu gur'a prea cascata, se nu fie cântarea nici prea lunga, dar nici prea scurtata. Cântarea prea intinsa e obositóre si nu e frumósá càci nu se póte acompaniá, si cântându-o tot numai unisono (pe unu tonu) devine monotóna; cântarea prea scurtata nu are efectu si e ridicula.

In privinti'a intoàrei cântarei, invetiatoriulu se aiba pururi'a in vedere regul'a gramatice: *unde cere gramatic'a sè se intoneze cuventulu, pe aceea si-laba se aplicàmu si accentulu musicalu.*

Asia purcediendu vom avé coruri bune, si frumóse, si vom poté cânta si lui Dumnedieu si poporului cântare nóua.

Nicolae Stefu,
invetiatoriu.

PREDICA

despre pecatulu sudalm'ei contra lui Dumnedieu.

„Éra Isus a dis lui. Se iubesci pre Domnulu Dumnedieulu teu, cu tóta inim'a ta, cu tot sufletulu teu si cu tot cugetulu teu. Acést'a poi runca este cea d'antaiu si mare.“

Iubitiloru Crestini!

Despre o insusire rea si fórte periculósá a ómeniloru voescu a ve vorbi in cuventarea morala a mea de astadi, — diseiu numai despre o insusire: càci luandu in socotintia partea cea mai rea a limbei, in ea atât'a reutate este, încât cu dreptu cuventu se numesc de sântulu apostolu Iacobu la c. 3. „focu, lumea nedreptáti, neinfranata reutate, otrava aducátóre de mórte.“

Intre reutátile cele nenumerate ale limbei ocupa celu dantaiu locu sudalm'a contra lui Dumnedieu, dupa cum marturisesce si parintele Ieronimu carele asia dice: „Tot pecatulu ásemenendu-se cu blastamarea lui Dumnedieu este mai pre josu de cât aceea.“

Mantuirea si fericirea multora dintre voi Iub. Crestini potescé cá se ve vorbescu despre pecatulu acest'a care se indreptéza si se face chiar in contra ziditorului nostru, — cá se ve invetiu la iubirea cea adeverata a Dumnedieului nostru — ca precum e de lipsa ca spre incungurarea necasuriloru, se cunóscemu lucrurile acelea, din cari provinu necasurile, tocmai asia trebue se cunóscemu si peccatele, prin care vine asupra omului osénd'a, cu atât mai vertosu cà mórtea sufletului e totdeun'a mai mare cá a trupului.

Prin sudalm'a ce se face asupra lui Dumnedieu se vatama mintea cea sanatósá, se micioréza onórea si servitulu, care suntemu datori a-lu aduce lui Dumnedieu, — hulitoriulu de Ddieu se osendesce insusi pre sine — peccatuescu acei ce suduescu pre Ddieu asia încât noi in putiene cuvinte a-le spune nu suntemu in stare.

Iubitiloru! pecatulu acest'a strigatoriu la ceriu i-lu impartimu in trei párti si anume:

- a) Marimea peccatului,
- b) Necasurile ce se nascu din acestu peccatu,
- c) Nemultiamirea celui'a ce suduesce pre Dumnedieu.

Fiindcă reutatea sudalmei de Ddieu e de tóte dilele între ómenii nostri ve rogu Iub. Crestini, se fiti cu luare aminte la cele ce voiu a ve spune!

I.

Mai nainte de a vorbi despre marimea peccatului sudalmei in contra lui Dumnedieu e de lipsa, cá se scimu ce este sudalm'a?

Sudalm'a contra lui Dumnedieu Iub. Crestini, este o agraire care contradice cu cinstirea si marirea lui Dumnedieu; séu este o agraire prin care se hulesce, si se micșioréza Dumnedieu, — acést'a se face in doua moduri si anume: cand insusimu lui Dumnedieu acea ce intrensulu nu se afla, si cand negàmú acea ce se afla intrensulu.

Sciendu noi ce este sudalm'a contra lui Dumnedieu se trecemu si se vorbimu despre marimea peccatului celui'a care o comite in contra lui Ddieu.

Fati'a cea preainalta si preamarita de o indresnesce cineva a o defaimá si a o vatamá prin sudalme (blasfemi); „pre cine a blasiamatu? asupra cui ai aredicat glasulu teu? asia te intrebu eu — séu vreu se dicu Te întreba pre tine insusi Ddieu, carele precum dice betramulu Jovu la cap. 15. v. 25., ai radicaatu man'a inaintea Domnului si inaintea lui Ddieu atot tietoriului a statut in contra.“ Cáci prin tot cuventulu carele hulesci pre Dumnedieu batjocoresci numelo si micșiorezi cinstea lui; apoi póte se fie ceva mai mare si mai gróznicu peccatu decát acést'a? — Prin negligerea si calcarea legi se vatama Ddieu, acést'a dovedesce Stulu Apostolu Pavelu in cartea s'a a dóua catra Romani la v. 23 cand dice: „Prin calcarea legii necinstensci pre Dumnedieu;“ — mare inse este deschilinierea între peccatulu sudalmei contra lui Dumnedieu si între alte peccate, cáci celelalte soiuri de peccate nu sunt tientite dreptu asupra lui Dumnedieu, ci sunt numai calcarea legiloru date de Elu, si aceste peccate se facu spre vatamarea Ddiei, si, si aceste sunt peccate aducátore de mórte, despre aceste peccate dice apostolulu „cumcá numai din lege a cunoscutu peccatulu.“ Când d. e. cinev'a fura, ucide, mintiesce; séu face alte peccate de soiulu acést'a, unulu cá acel'a nu se nevoesce cá prin nenumeratele sale peccate se vateme pre Dumnedieu — ci elu prin acestea lucréza spre stricarea deaprópelui, si spre indestularea poffeloru sale, — dar si pentru acestea fapte ale sale la timpulu seu si-va luá resplat'a cuvenita, — a blastemá pre Dumnedieu este inse asia peccatu, carele dreptu cu deadinsulu din voi'a hotaríta se indreptéza asupra lui Dumnezeu. Cine póte cuprinde dara cu mintea s'a marimea reutáti peccatului acéstui'a? chiar despre acést'a a trebuitu se cugete preotulu legii vechi Eli când a disu urmatórele: „De va gresi va gresi omu la omu si se vor rugá pentru elu Domnului, ér de va gresi Domnului omulu, cine se va rugá pentru elu“ la I Imp. c. 2. v. 27., dintre pamenteni nu se va rugá nimenea cáci scrisu este: cá cele ceresci cu multu mai tare cinstescu pre Dumnedieu decát se partinésca pre vrasmasii lui, — cá se o picepeti acést'a mai bine voi aduce inainte unu esemplu. Decumva vatama cineva pre unu individu dintre concetátienui sei; acel'a fara indoiala vatama si pre insusi stapanitoriulu cá pre unu capu, si purtatoriu de grije parinte a tuturor supusiloru sei; si asia peccatuesce — inse mai mare peccatu ar face atuncea când vatama pre unu omu cu mai multa intieleptiune si pricepere decát elu, — ér când ar cutezá cineva se vateme chiar stapanitoriulu; — ce cugetati? óre poterear sperá astfeliu de omu la mila si indurare? aflas'aru cineva cá se se róge pentru densulu? — Dar ce vorbescu eu, — nu se póte spune prin cuvinte omenesci critic'a stare in care se afla unii cá acéi'a, cari cu sudalme si cu hule patéza persón'a santa a

lui Dumnedieu, — cáci cu atát'a e mai mare peccatulu cu cât e mai mare starea aceluia in contra cui peccatimu.

II.

Despre necazuri ce provinu din sudalm'a facuta contra lui Dumnedieu dice Evang. Luc'a la c. 5. v. 21. „Cine este acést'a ce graesce hule.“ Tie-Ti graesce omule nefericite Tie celu ce pre stapanulu ceriului si alu pamentulu indresnesci al-u batjocori; celu ce hulesci pre acel'a carui'a se pléca tot genunchiulu aceluor ceresci si a celoru pamentesci, de care se infricosiéza puterile ceresti si se clatescu temeliele pamentulu. — Ómenii iubitori de Dumnedieu asia dicu: vrei Dómne? si vom plivi tóte neginile aceste adeca pre ómenii suduitori de Dumnedieu, — vrei Dómne dice pamentulu si eu voiu inghiti pre ei de vii. — Vrei Dómne dice ap'a si voiu inecá pre ei — vrei Dómne dice foculu si-i voi arde de pe faci'a pamentulu treznetele, cu unu cuventu tóte elementele stau gat'a spre prepadirea loru — fiarele cele selbatice spre spintecarea loru. — Afara de aceste cáte si mai cáte pedepse póte se trimita Ddieu asupra loru, cáte bóle, si cáte osandi; dar Atottienatoriulu nu are lipsa de asia mari puteri, au nu ve aduceti aminte ca prin nisce muste marunte a moiatu Dumnedieu pre imperatulu celu faimosu alu Egiptului, pre faraonu?

Deci vedindu acestea nu fiti orbi cei ce suduiti pre Dumnedieu; aduceti-ve aminte de sfatulu mantuitoriului carele ni-lu da prin cuvintele acestea: „De vrea cineva se tiena razboiu cu altulu, mai nainte se-si ispitésca puterea si pung'a sa, si se se gandésca bine óre puté-va stá in resboiu díece mií avendu cu celu ce are douedieci de mií.“

Daca se cuvine omului se se cugete bine si atuncea când are voie a se luptá cu altu omu; ce va face atunci când se aredica asupra lui Dumnedieu? — Nu e de lipsa cá se ve vorbescu mai pre largu cáci din acestea destulu de apriatu se póte vedea marimea peccatului sudalmei si necasurile ce provinu asupra aceluia ce suduiesce pre Dumnedieu, dar inca si mai luminatu se póte vedé acestea.

III.

Din nemultiámirea celui'a care suduesce pre Ddieu. — O limba diabolésca! óre ce te indémna pre tine se blastemi pre acel'a dela care primesci tot binele cel ai? Au dóra nu esti nascutu a doua óra prin Isus Cristos? Au dóra nu esti primitu prin stul Botez de fiu alui Ddieu si nu ai primit prin credintia nenumerate daruri d la densulu? si totusi nu voesci a cunósce ca sudalma care in fieste care om este un peccatu grozavu in tine cu multu mai cumplitu se arata prin nemultiámirea cu care Te porti asupra lui Ddieu.

Acei ómeni, inaintea carora nu este cunoscuta invetiatura Mant. nostru Christos cari siedu intru intunerecu si in umbra mortii, acéi'a de si suduescu pre Ddieu póte se nu gresiésca asia cumplitu caci dice Psalmistulu in psalmul 54. v. 12. „De ar ocaré pre Ddieu vrajmasii lui, i-ar rabda pre densii.“ Inse noi Crestinii cari suntemu fructu alesu a invetiaturei Mantuitoriului nostru Isus Christos, neamu santu, cari pentru acestea suntemu rescumperati, cá se vestim bunatatile celui ce ne-a chiepmatu pre noi din intunerecu la lumin'a sa cea adevarata, déca dieu: noi crestinii cari suntemu alesi si chiepmati ca numele lui Ddieu cel pré santu totdeuna se-l marturisimu si se-l laudamu; daca totusi noi o suduimu pre fiinti'a cea prea marétia, — asiadara éta prin acést'a se manifestéza cea mai mare multiámire a nóstra facia de atotputerniculu Ddieu.

Fapturile cele neintielegátore adeca animalele inca lu-cunoscu pre Dumnedieu; caci facerea de bine si pre

cea mai selbatica fiintia o imblandiesce, si o indémna ca prin servitiulu care lu póte face se resplatésca facatoriului seu de bine, — apoi crestinulu carele primesce hrana, spre nutritia corpului si mijlóce spre desvoltarea facultatiloru sale intelectuali, — prin hula si batjocura se resplatésca facatoriului seu de bine? óre se suduie cinev'a sórele carele i-da lumina, caldura, pria care face se crésca plantele prin care ne nutrimu noi nu lam numi nebunu? — si ce sunt folosurile sórelui, care inca este darulu lui Dumnedieu, pe langa bunatatile acelea, care le primimu din mana lui Dumnedieu, judecati dara de cumva sunteti in stare a judecá! — cat este de mare nemultiemirea acelui'a care blastema pre Ddieu seu, — si cu ce gróznicu pecatu se ingreunédia pre sine, caci a uitá cineva pre facatoriulu seu de bine e mare reutate, éra alu huli si alu batjocori pre acela e unu pecatu strigatoriu la ceriu.

Lasati ve dara Iub. mei Crestini de pecatulu sudalmei contra lui Ddieu atat de urgisitu intre neamulu omenescu si lucrati in conformitate cu legea lui Dumnedieu care dice ca: „*cea dantaiu si mai mare porunca e se iubesci pre Domnulu Dumnedieuulu teu din tóta inim'a ta din tot sufletulu teu si din tot cugetulu teu.*“ a doua porunca asemenea acestei'a este *se iubesci pre vecinula teu ca pre tine însuti.*“

Aduceti-ve dara aminte, in tóte afacerile si lucrurile D-Vóstra de poruncile acestea caci in aceste doue se cuprinde tóta legea si proroci precum ne spuneinsusi Mantuitoriu nostru Isus Christos, — si aducen-duva aminte de aceste nici cand nu ve-Ti comite pecatulu celu mai mare si mai osenditoriu? adeca pecatulu sudalmei de Dumnedieu.

O. Isuse! pre intielepte pastoriu, invetiatoriu, si Mantuitoriu alu nostru, catra tine ne adresam toti, si oftandu dintru adenculu animei nóstre ne rugam Tie pentru robii aceia cari au cutediatu a vetamá persóna cea santa a Dumnedieuului celui prea inaltu si rugandu-ne dicem: cá se trimiti semne prin care se cunósca esístintia atot puterniculu Dumnedieu, — cunoscandu fiintia cea atot pulernica sè se indrepte, — ér la judecata cea din urma aibi indurare asupra fapturei zidite de mana ta pré intielepte Ziditóre! caci induratu si iubitoriu de ómeni esti Dumnedieule si tie marire inaltiamu Tatulu fiului si santulu Duch acum si pururea si veci veciloru Amin.

Iustin Dascal
preotu.

Rogare

catra toti Domnii autori de càrti didactice pentru scólele nóstre elementare.

Avénd in vedere, cà uniformitatea invetiamentulu promovéza multu desvoltarea culturala a popóreloru, si dorind si noi ca poporulu nostru se pasiésca alaturea cu celealalte popóre conlocuitoare, am cugetat se nisuiamu catra ajungerea acestui scopu, recomándându invetiatoriloru dela scólele nóstre elementarie se folosésca la propunere pe cele mai bune càrti didactice, si intru cât este posibilu, se avem in tóte scólele elementarie tot acelesi manuale.

Cutezámu dara a ne adresá catra toti dd. autori de càrti didactice elementarie, si a-i rogá cá in timpu de 14 dile dela publicarea acestei rogári se binevoésca a ni tramite câte unu esemplariu din o-

purile Dloru, ca apoi comisiunea esmisa in caus'a acést'a se censureze opurile si facédu raportu comitetului, acést'a se vina la procsim'a adunare generala cu propunere meritoriala.

Opurile sè se tramita la adresa Dlui *Teodoru Ceontea*, profesoru preparandialu in Aradu.

Din siedinti'a comitetulu reuniunei generali a invetiatoriloru romani gr. or. din dieces'a Aradului tienuta la 9/21. Iuniu 1888.

Arad, 11/23. Iuniu 1888.

Teodoru Ceontea, m. p.

I. vice-presiedinte.

Nicolae Stefu, m. p.

I. secretariu.

APELU

catra toti filologii romani si catra toti barbatii romani si straini, cari se ocupa cu studiulu limbii romane!

Subsemnatulu in interesulu lamuririi limbii si a originii nóstre nationale vine cu tóta dragostea fratiésca si adreséza pe calea publicitatii catra toti filologii si catra toti barbatii invetiati romani si straini, cari se ocupa cu studiulu limbii romanesci, urmatóarele intrebári fórté importante din tóte punctele de vedere:

1. Pentru ce au prefacutu Romanii in cuventulu: sierbu, Sierbanu, sierbescu, latinescu servus, Servianus, servio pe *s* latinescu in siueratórea ş ?

2. Pentru ce n'au facutu pe *e* de dupa *s* in ş séu ş , cá in seninu si serinu, lat. serenus?

3. Pentru ce au pastratu pe *s* si pentru ce au prefacutu pe *e* in ş séu in ş in sèrbez, sèrbare, sèrbátóre?

4. Ce insemnéza atât sierbu, cât si serbezu din punctu de vedere etimologicu, séu care este semisiologi'a loru etimologica?

5. Stá cuventulu nostru serbezu in legatura etimologica cu cuventulu latinescu servo,-are,-atum, si déca nu stá, atunci care este etimologi'a cuventulu nostru serbezu?

Acestea cincii intrebári rogu pe toti barbatii competentii se mi-le respunda adresandu-mi respunsurile Dumnealoru binevoitóre si sincere prin scrisóre, care apoi la timpulu seu le voiu publicá dinpreuna cu esplicările, derivările si cu interpretatiunile mele.

In casu, când nu voiu fi fericitu se capetu vre-unu respunsu din nici o parte, atunci voiu publicá eu negresitu deductiunile, lamuririle si interpretatiunile mele. — Am avutu diferite dispute despre intrebarea, déca se vá aflá vre-unu filologu romanu séu strainu, care se deslege cestianile de mai susu intr'unu modu pe deplinu multiamitoru. Eu am sustienutu, cà nu se afla nimeni, care semi respunda la tóte intrebările de mai susu. Oposantii mei mi-au respunsu categoricu, cà n'am decât se adresezu unu Apelu pe calea publicitatii catra filologii romani si straini si catra toti barbatii, cari se ocupa seriusu cu studiulu limbii romanesci si respunsurile i-mi vor curge cá plóia din tóte părtilé. In urm'a discussiuniloru si disputeloru nóstre serióse si acute i-mi cercu noroculu. Care din doi vom avé dreptu, urm'a va alege.

Pana atunci asteptu cu unu nespusu doru respunsurile mai susu cerute. Dea Dumnedieu, se capetu cât mai curendu si cât mai multe respunsuri multiamitóre si indestulitóre.

Atunci si numai atunci m'asiu aflá mangaiatu si liniscitu in sufletulu meu, cà n'am patit'o cá cu cele ce le-am publicatu acum 22 de ani in Archivulu reposatulu si fericitului Timoteiu Cipariu, care mi-a scapatu de mórte Epistol'a mea cea fórté interesanta din tóte punctele de

vedere publicându-o în Archivulu seu, si cu cele ce-am publicatu în prefati'a Vocabulariului meu pentru operile lui Iulie Césaru.

Pana astadi n'a facutu nici unu filologu romanu nici o observatiune si nu s'a pronuntiatu nimeni asupra principiloru si deductiuniloru etimologice, fonologice si morfologice, ce le-am facutu si depusu în acele opere ale muncii si ale cugetării mele. Eu fara se me turburu cătusi de putienu pentru acést'a, mi-am continuatu pe bas'a celoru publicate studiile mele filologice, limbistice, mai amplificându, mai lamurindu unele părți, cari nu erau destulu de lamurite si de precisate.

Dupa multe framantari, dupa multe trude si dupa multe agitatiuni si tormentatiuni spirituale, am ajunsu în fine la nisce rezultate, care speru că vor contribui a lumina partile cele mai întunecóse ale plamadirii si ale transformării nóstre nationale. — În scurtu timpu voi publicá unele mici fragmente din studiile mele filologice limbistice, cari au de scopu a deslusi dezvoltarea diferentării, evolutiuniloru si fluctuatiuniloru prin care au trecut limb'a si nemulu nostru în decursulu vecuriloru.

Ascunsu si neobservatu si sub diferite numiri a crescutu nemulu romanescu la frundi'a verde a codriloru si în creerii Carpatiloru.

Pe mine m'a facutu se me ocupu cu filologi'a nedumerirea si scepticismulu. Eu am disu că tóte pronuntatiunile cate se audu în diferitele tinuturi locuite de Romane sunt bune si rationale. — Tóte sunt bune, nimic'a nu e reu în limb'a romanescu. Dara apoi de unde vine atât'a varietate în limba? Pentru ce se pronuntia acela-si sunetu sub aceleasi raporturi în diferitele tinuturi într'unu modu fórté variatu?

Pentruce aflam acelasi cuvântu la acelasi autoru pe aceea-si pagina scrisu în trei variate moduri? De unde vine atât'a varietate fonetica si morfologica? Ce e caus'a de noi Romanii Cisbalcanici amu muiatu pe l si pentru ce l'au conservatu Romanii Transbalcanici seu Aroman(i)-lii, Arumanlii, Armanlii, cum se numescu ei în zborulu (graiulu) loru.

Multi dintre colegii mei mi-au facutu la diferite ocaziuni grave imputări si acuzatiuni, că ce folosu am eu din studiile mele limbistice si pentru ce nu esu odata cu ele în publicitate ca se scie si lumea cea mare? Aceloru colegi totdeun'a le-am respunsu quod difertur, non a u f e r t u r. Acum'a a sositu timpulu.

Am muncitu si muncescu fara de a face sgomotu. Am purtatu tóte greutatile câte mi s'au impusu fara de nici o cărtire numai se potu contribui si eu câtu de putinu cu luminile mele si cu puterile mele intelectuale si morale la respandirea culturii nóstre.

De aceea i-mi permitu a rug'a din nou pe toti filologii nostri, precum si pe toti barbati cari se ocupa seriosu cu studiulu limbii romane de a-mi responde la întrebările de susu în decursulu lunei lui Iulie a. c.

În urma rogu pe onoratele redactiuni ale diareloru romane, că se binevoiasca a luá acestu Apelu si a-lu publicá, că se póta veni la cunoscinti'a tuturor barbatiloru competenti.

Brasiovu, a dou'a di de Rusalii 1888.

Dr. Vasilie Glodariu, m. p.

profesoru la gimnasiulu romanu din Brasiovu si fost primu Directoru la gimnasiulu romanu din Bitoli'a în Macedoni'a.

In caus'a desfiintării scólei reale gr.-or. superióre din Cernauti.

(Continuare si fine.)

Si cum stá cu hotărârile, de cari se pare acum'a, că nu li este Dloru îndemana si cari dau ansa la propu-

nerile onoratei sectiuni? Un'a din aceste hotărâri e, că Archiepiscopulu gr. or. exercita óre-care ingerintia asupra denumirii profesoriloru la acést'a scóla. Da! de 25 de ani exercita Archiepiscopulu dimpreuna cu Consistoriulu seu acestu dreptu si-lu exercita óre în detrimentulu scólei séu alu particulariloru competinti? Mie nu-mi e cunoscuta nici o plânsóre în privinti'a acést'a, si nu póte în urma se esiste atare plânsóre, căci Archiepiscopulu face la inaltulu c. r. Ministeriu de cultu si instructiune din mijloculu petentiloru numai propunerea de trei insi, óra denumirea in sa-si depinde dela acestu Ministeriu, carele în urma denumesce pre competintele celu mai demnu.

Alta hotarire neindemanatica e aceea, că confesiunali gr. or. se preferescu la asediarea posturiloru de profesori la acést'a scóla. Apoi ca hotarirea de mai înainte, asia si acést'a e unu efluxu alu dreptului generalu alu sustinatoriloru scólei, dela care dreptu noi Bucovinenii nu facemu abatere. Séu se fimu noi gr.-orientalii tratati afara de lege, si nu cá alte popóre si confesiuni din Austri'a? Si în urma cum stá cu exercitarea practica a acestei hotariri? Spre a ve lamuri esactu acést'a cestiune, imi permitu a induce urmatórele: Dupa consemnaciunea dela începutulu anului curinte asupra statului personalu la acést'a scóla, sunt activi intrins'a cá invetiatori, resp. profesori 7 Romani si 6 Ruteni de confesiunea gr. orientala, 10 romano-catolici, 1 protestantu si 1 israelitu. Éta domniloru, că si în acestu punctu nu stá lucrulu pentru DVóstra tocmai nefavorabilu, căci la acést'a scóla de caracteru gr. orientalu sunt activi în numeru respectabilu si marturisitori de alte confesiuni, tienendu-si profesorii, respective invetiatorii altoru confesiuni cu profesorii, respective invetiatorii gr.-orientali aprópe cumpena drépta.

În fine cum stá cu limb'a? De 25 de ani e la scóla reala gr. or. superióra limb'a germana nu numai limb'a propunerii, dara si obiectu absolutu obligatu pentru toti studentii, pe când limb'a romana si limb'a ruteana sunt numai obiecte relativu obligatu pentru acei studentii, încât adeca se dechiara parintele, resp. tutorulu studentelui, că i-ar fi voi'a, că elu se invetie cutare ori cutare din aceste limbe. Deci judecati DVóstra insi-ve, cine dupa liter'a legii ar avé dreptu se fie nemultiamitu? Dara limb'a maicei póte se fia introdusa cá limba de propunere? În privinti'a acést'a nu-mi e cunoscuta nici o miscare, si numai posibilitatea se ve nelin'sceasca pre DVóstra si se ve serveasca dreptu ansa la schimbări atât de esentiale, precum le propuneti?

Confesiunali gr.-orientali, resp. reprezentantii legali ai fondului releg. gr.-orientalu n'au din punctulu loru de vedere interesu specialu pentru sustinerea scólei reale gr. or. superióre, căci în decursulu dieceniloru s'a aretat, că poporaciunea gr.-orientala din Bucovin'a n'are multa aplecare pentru acestu ramu alu sciintieloru si facându junimea ei numai o parte mica a frequentantiloru acestei scóle, cele 30.000 fl., ce se spesédia pe anu din fondulu relegiunariu pentru scól'a reala, s'ar puté investí mai cu folosu pentru alte scopuri culturale ale poporaciuni gr.-orientale. Dara daca scól'a reala exista acum'a, apoi ea exista pe bas'a unei resolutiuni prea inalte imperatesci, si credu, cumcá reprezentantii fondului relegiunariu vor fi voindu, că ea se sustiena în viitoriu; inse se sustiena întocmai asia, că si pana acum'a, adeca nu numai cu obligaminte, dara si cu drepturi, unu punctu de vedere pe cât de justu, pe atât si de bine fundatu în legi, si acestu punctu de vedere e si alu meu, celu-ce l'am indicatu la începutulu cuventariu mele.

Dara e óre si sperantia, că statulu, respective inaltulu regimu c. r. va satisfice dorintiele DVóstre? Eu daca asiu tiene-o acést'a numai de verisimilu între impre-

giurările presente, apoi n'asiu pregetá nici unu momentu, de a votá pentru propunerea on. sectiuni si v'asiu fi chiar multiamatoriu pentru o desarcinare a fondului relegiunarin. Dara nu ve aduceti DVóstra aminte, cá prin unu siru indelungatu de ani nu numai DVóstra, dara si alte corporatiuni si privati — la acestia me numeru si eu de pe timpulu, când avniu onórea, a fi membru alu casei deputatiloru din Vien'a — v'ati ostenitu pentru infiintia-rea unui gimnasiu inferioru in Cernautiu, care in fapta e o necesitate adéncu simtita pentru orasiulu nostru; dara anulu trecut, atunci, când sperámu cu totii, cá suntemu aprópe de realizarea acestei dorintie, ne surprinde scirea, cá Escelinti'a Sa c. r. Ministru, de cultu si instructiune nu e in positiune, a satisface acestei dorintie? Fatia cu asia o resolutiune recenta a inaltului regimu c. r., relativu la o institutiune scolastica, recunoscuta de necesaria, engetati DVóstra a avé mai multu norocu cu o scóla reala? Eu nu potu se o credu acést'a si pentru aceea si din motivele espuse nu voiu votá pentru propunerea onoratei sectiuni.

D i v e r s e.

* *Esamenele la seminariulu diecesanu din Arad* s'au terminatu aseara, ér astadi se va oficia unu Te-Deum in biserica catedrala; dupa aceea se voru ceti clasificatiunile, si se voru impartii testimoniele eleviloru.

* *Bibliografia.* In dilele acestea a aparutu in tipografi'a diecesana din Caransebesiu „Legea din 1886, articolulu de lege 29 despre redactarea cóleloru de carte funduara, seau nou'a carte funduara,“ tradusa de dlu *Pavel Rotariu*, advocatu in Timisiór'a. Pretiulu 30 cr. Recomendámu acésta carte onor. publicu.

* *Multiemita publica.* In 23. Iuniu n. s'a tieniu esamenulu publicu cu scolarii, la scóla nóstra din Tasiadu, protopresviteratulu Oradii-mari; intre cei interesati de scóla au participatu la esamenu — afara de unu frumosu numeru de parinti si fruntasi parintele protopresviteru Tom'a Pacala, dlu Vasiliu Bic'a notariu cercualu, care n'a pregetatu nici o ostenéla pentru a aduce la rëndu scóla nóstra; apoi dlu Tokody Géza. Finindu-se esamenulu dlu notariu a premiatu scolarii cu 5 fl. alu doilea si alu treilea cu câte 1 fl., pentru care daru in numele scolariiloru, vinu pre acésta cale a-le aduce cea mai profunda multiamita. — Tasiadu, la 29. Iuniu n. 1888. — *Gavrilu Palu*, invetiatoriu.

C o n c u r s e.

Pentru conferirea stipendiiloru vacante din Fundatiunea lui „Gozsdu,“ pe anulu scolasticu 1888—89 de câte 300 fl. 400 fl. si 500 fl., pentru studiile mai inalte si in casu de graduatiune de câte 60 fl. 120 fl. si 180 fl., pentru scólele medii si inferióre, se escrie concursu sub urmatórele conditiuni:

1) Concurrentii se documenteze, cá sunt fii de cetateni ungari si se tieniu de biserica ortodoxa orientala romana si studiaza la vre-unu institutu publicu din patrie cu succesu bunu, si cá nu sunt in stare a-se sustiené la studii din averea proprie sau a parintiloru lor.

2) La conferirea stipendiiloru vor avea preferintia cei mai inaintati in studii si in calculi.

3) Cei-ce vor se studieze la vre-unu institut afara din patrie, au se-si motiveze pe deplinu acésta necesitate, cá se li-se esopereze concessiunea ministeriala, fara de care stipendiulu in streinatate nu se póte asigná.

4) Petitiunile instruite cu tóte documentele necesari sunt a-se adresá la cancelari'a fundatiunei lui „Gozsdu“ (Budapest'a, király utca Nr. 13.) pana la 1. Augustu a. c. cal. nou.

5) Totdeodata se provóca fostii stipendisti, ca pana la 1. Augustu a. c. se arete rezultatulu studiiloru din anulu scolasticu 1887/88, cá altcum li se va sistá stipendiulu avutu.

Budapest'a, in 1. Iuliu 1888.

Comitetulu.

—□—

Pentru indeplinirea definitiva a postului invetiatorescu la scóla confesionala gr. or. romana din comun'a Ciacov'a, protopresv. Timisiorii, se publica concursu pana la ultim'a lui Iuliu a. c. st. v.

Emolumintele impreunate cu acestu postu sunt:

- 1) In bani gat'a 500 fl.
- 2) Pentru lemne 50 fl. dintre cari este si scóla a-se incaldi.
- 3) Pentru scripturistica 6 fl.
- 4) 2 $\frac{1}{2}$ jugere de pamentu aratoriu, si cuartiru liberu cu jumatate de gradina.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au se substérna recursulu adjustatu cu atestatu despre absolvirea preparandiei, despre cualificatiunea din limb'a statului si cea germana, si eventualminte si cu alte atestate, adresatu catra comitetulu scolaru gr. or. rom. din Ciacov'a langa Timisiór'a pana la terminulu sus defiptu, avënd a-se presentá in vre-o Dumineca sau serbatóre in st. biserica pentru de a-si aretá desteritatea in cántari si tipiculu bisericescu.

Dim siedinti'a comitetului scolaru gr. or. rom. din Ciacov'a, tieniu in 14. Iunie 1888.

Nicolau Uzon, m. p.
presiedinte.

In contielegere cu D. DEMETRIU DOLG'A, inspectoru scolaru eparchialu din Timisiór'a.

—□—

Conformu decisului Ven. Consistoriu, dto 7/19 Aprilie a. c. Nr. 1535. se escrie concursu pe parochia a dóu'a din Toraculu-mare, devenita vacanta, in protopresviteratulu B.-Comlosiului, Cottulu Torontal, clasificata de clas'a I. cu terminu de 30 dile dela prim'a publicare.

Emolumintele sunt: Un'a sesiune parochiala de 30 jugere pamentu aratoriu, birulu si stol'a usuata dela acea parochia, cari tóte la olalta facu beneficiulu anualu de 900 fl. v. a.

Doritorii, de a ocupá acést'a parochia, in sensulu §-lui 15. liter'a a) din regulamentululu pentru parochii, suntu avisati a-si substerne recursurile instruite conformu „Stat. org.“ bisericescu, — administratorului protop. Paulu Tempea, in Nagy-Torák, per Nagy-Becskekerek, si a-se presentá in vre-o Dumineca sau Serbatóre in Sant'a biserica, spre a-si aretá desteritatea in cantare, respective pre dicare.

Toraculu-mare, la 2/14. Iunie 1888.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: PAUL TEMPEA, m. p. adm. prot.

—□—